

Den lidt for virkelige reality

Af Lars Holmgaard Christensen

En vigtig dimension i de store reality koncepter som Robinson Ekspeditionen, Big Brother og Baren er deres høje grad af (inter)aktivitet, som bliver formidlet gennem andre medier. Artiklen behandler det diskussionsforum, som TV3 oprettede i forbindelse med Robinson Ekspeditionen 2000. Det spiller en særlig rolle, at kommunikationen foregår i et offentligt rum i regi af TV3, og debattorerne udfolder en opmærksomhedsvækkende diskurs, som har en fornærmende og rituel karakter i forhold til de deltagende personer i Robinson Ekspeditionen. Over tid opstår der imidlertid en mere dialogisk samtaleform mellem de aktive personer i gruppen. Afslutningsvist diskuteres, om de aktive seeres indlæg kan formidles i en interaktiv form i forhold til selve tv-teksten. Det giver dog visse problemer at viderefremme de underholdende, men fornærmende indlæg direkte i tv's offentlige rum:

Den åndssvage mokke og fucking medieluder. Hold kæft hvor er jeg træt af den mær og hendes hysteriske hestegrin som man endnu engang skulle se på i dag. Hvor jeg dog håber den mær bliver stemt hjem i dag. MØGSÆK!! (diskussionsforum for Robinson Ekspeditionen)

Dette indledende citat er hentet fra det diskussionsforum, som TV3 lancerede på deres hjemmeside i forbindelse med Robinson Ekspeditionen 2000. Det er en kommentar til en af tv-programmets deltagere, Pia. På sin vis har seernes kommunikative formåen her nogle paralleller til TV2's sportsprogram, *Lige på og sport*, der et år forinden havde forsøgt at anvende seernes chat-indlæg som led i programforløbet. Her var håndboldspilleren Anja Andersen inviteret ind i tv-studiet, og tv-seere kunne sideløbende skrive chat-indlæg, der blev vist direkte på skærmen i tv-programmet. Ved at kigge på hvad seerne skrev, stod det klart, at seernes indholdsproduktion på samtaleniveauet ikke helt smertefrit lader sig konvergere mellem et mere frit konverserende kommunikationsmønster (Bordewijk og Kaam 1986) og tv-mediets mere traditionelle transmitterende form. Det første indlæg, der tikkede ind på tv-skærmen i netop denne aften's udsendelse lød: »ANJA ANDERSEN ER LEBBE«. Et indlæg, der blev gentaget 3 til 4 gange, før webmasteren og produceren måtte tage affære. Begge disse eksempler er et signal om, at der er lang vej fra on-line mediets konsekvensløse sniksnak til tv-mediets mere nivellerede og forholdsvis stuerene samtaleunivers (Hjarvard 1999).

Jeg vil i denne artikel kaste lys på hvad der konkret var kendetegnende for det indhold, der blev produceret af de tv-seere, der benyttede internetmuligheder i forbindelse med Robinson Ekspeditionen 2000. Dels for at forstå, hvordan de nedsættende indlæg om muligt bliver meningsfulde og dels for at se på sammenhængen mellem on-line reality og reality-tv i et flermedialt programmiljø. Seernes interaktive indsats og i særdeleshed den virtuelt sociale interaktion on-line har både været en samtale om medierne i kontakten med andre seere, og de kommunikative handlinger i diskussionsforummet har i sig selv været et seerproduceret bidrag til det flermediale interaktive programkoncept.

Observation i Robinson Ekspeditionens virtuelle kontekst

Det essentielle for mig har været at forstå diskussionsforummet gennem seernes subjektive meningsforståelse af de sociale handlinger on-line, hvor den enkeltes forståelse af tv-teksten som mediefænomen bliver udtrykt i en særlig handlingspraksis, der altså ikke foregår i en selvskabt nyhedsgruppe, men indgår som et let tilgængeligt interaktivt tilbud på TV3's internetside. Mit udgangspunkt er således studiet af de interaktive tv-seere i en hverdagslig kontekst, hvor diskussionsforummet på TV3's hjemmeside netop udgør en sådan.

Rent metodisk falder min undersøgelse (Christensen 2001) ind under medieetnografien, specielt fordi mit formål har været gennem deltagende observation at forstå, hvordan de interaktive tv-

seere konstruerer et virtuelt praksisfællesskab, og hvordan tv-teksten spiller ind på dette fællesskab. Fokus har således ikke primært været rettet mod *Robinson Ekspeditionen* som tv-tekst, men mere mod kommunikationen on-line i diskussionsforummet. Hjemmets rammer som en naturlig situation er altså ikke længere undersøgelsesobjektet par excellence i den etnografisk tilgang¹, og diskussionsforummet kan betragtes som en naturlig digital situation udfra at »Use of technology no longer merely takes place in contexts, they create contexts« (Rasmussen 1999:156).

Lignende etnografiske undersøgelser finder vi hos Stine Gotved, der har forsøgt at skabe en egentlig cybersociologi med udgangspunkt i en nyhedsgruppe, hvor interessen koncentrerer sig om J.R.R. Tolkien (Gotved 1999). Ligeledes har amerikanske Nancy Baym beskæftiget sig med nyhedsgrupper i forbindelse med diskussioner om sæbeoperaer (Baym 2000). Derudover finder man også hos Nessim Watson et forsøg på at begribe en decideret fanklubs brug af nyhedsgrupper som medlemsorgan (Watson 1997). Der, hvor jeg ser en altafgørende forskel i forhold til *Robinson Ekspeditionens* diskussionsforum, er, at de nævnte undersøgelser tager udgangspunkt i brugernes selvbestaldede nyhedsgrupper, mens TV3's diskussionsforum er en programinitieret kontekst, hvilket må spille en rolle både for selve on-line situationen, for tv-seningen og for interaktionerne de interaktive tv-seere imellem. I forhold til andre undersøgelser af nyhedsgrupper er det altså en noget anderledes offentlighed, kommunikationen foregår i, og den rolle er debattørerne for så vidt også klar over, hvis vi skal tro en af de interaktive seere on-line:

TV3 har jo også selv lagt op til det ved at lave debatsiden. Vi er egentlig bare med til at forstærke TV3's omtale af programmet (Antonfisk²).

Det seerskabte reality-koncepts ulidelige lethed

Inden jeg udfolder det virtuelt sociale i diskussionsforummet vil jeg kort opholde mig ved selve tv-teksten. Det game-show-orienterede programkoncept, som *Robinson Ekspeditionen* bygger på, har et fortrin i forhold til fiktion eller andre dramaproduktioner, da den produktionsmæssigt ikke er særlig omkostningstung. Jeppe Juhl, der var redak-

tionschef på *Robinson Ekspeditionen 2000* peger selv på kernepunkterne ved konceptet, nemlig at det er ufatteligt taknemmeligt at lave.

Robinson er, nu skal man jo ikke sidde og ødelægge sit eget job, ekstremt taknemmeligt at lave. Det er et sindssygt godt koncept fra start af [...] selve Robinson konceptet er i alt sin enkelthed skide godt og du ku' dybest set gå ned på strøget, ta' 8 mænd og 8 kvinder, sørge for at sprede dem lidt i alder og udseende, sætte dem ud på en øde ø. Du ku' ta' 4 uprovede reportere, de skal bare ha' en basal form for nysgerrighed, ud og interviewe dem. Du ku' ta' et håndholdt DV-kamera, ikke noget tungt teknik, og du vil stadig få en giga-succes. Og en helt grøn redaktør. Det er ikke fordi, vi er jo både dygtige og alt mulig andet, men konceptet er så stærkt i virkeligheden, at det, hold kæft hvor skal man dumme sig for ikke at få en succes. (Interview med Jeppe Juhl, Strix, december 2000).

Hvad det så er, der gør konceptet så stærkt, er måske det faktum, at indholdet ikke skal udtænkes af en kreativ og idérig producent, men leveres uden filter af seerne selv, interaktive eller på anden måde deltagende, hvis ellers man passer ind i arketyperne i casting-processen. Konceptet er derfor blot rammen om helt banale »hverdags-handlinger« mellem mennesker, og det er disse, der bliver stillet frem til fri afbenyttelse for seeren. Stig Hjarvard fastslår endvidere, at i reality-koncepterne:

... kan helt almindelige mennesker via deltagelse i en reality-serie vinde storhed og blive berømte uden andre kvalifikationer end at kunne spille hverdagslivets roller. (Hjarvard 2001:41)

Kernen i reality-tv bliver ifølge Hjarvard derfor studier i facework (Goffman 1967). Det betyder en stærk fokusering på og æstetisering af de almindelige menneskers handlinger, altså deres måde at være deltager på i programmet og måden de begår sig på frem for, hvad de gør. Spændingsmomenterne i *Robinson Ekspeditionen* er da heller ikke de grønspætteagtige dyster, men netop hvordan deltagerne håndterer de forskellige udfordringer og samtaler. Men specielt for *Robinson Ekspeditionen*, der ikke er en live begivenhed, skabes intrigerne og programmets åndeløshed i redigeringsprocessens mange krydsklip, hvor front- og backstage (Goffman 1959) informationer, uden nødvendig-

vis at have nogen sammenhæng i øvrigt, mikses sammen til det mest interessante og skandaløse underholdningsstof.

Et distanceret nærvær

Uden at have set den først omgang af *Robinson Ekspeditionen*, da det startede tilbage i 1998, kunne jeg som bedrevidende og moralistisk tv-seer (Schrøder 1993a) hurtigt vurdere, hvad der var på spil: magen til underlødige underholdning og selvudstilling skulle man lede længe efter. Min egen helt personlige erfaring med *Robinson Ekspeditionen* betød dog, at da vi nåede til slutningen på den første sæson i 1998, måtte jeg se, hvad alle talte om og se det mediefænomen, hvis indhold havde fungeret så udmærket som stopeffekt, når jeg stod foran tabloidpressens spisesedler. Så jeg indrømmer, at jeg så det sidste afsnit i 1998, og halvvejs inde i den anden ekspedition i efteråret 1999 var jeg så velbevandret i programuniverset, at jeg nu uden problemer kunne forholde mig til de medieskabte ansigtstab, intriger og oplevelser, der udgjorde tv-teksten. Det »værste« var nok, at jeg synes det var sindsoprivende spændende, og konflikterne mellem programmets deltagere udgjorde da også stof til videre samtale. Det gik så småt op for mig, at det ikke længere, som Woody Allen har påpeget, er et spørgsmål om, at livet imiterer kunsten, men at livet også er begyndt at imitere dårlige tv-programmer. Det var nu blevet helt normalt for mig at diskutere med udvalgte andre om det, den ene deltager gjorde, nu også var i orden, og om dette eller hint var retfærdigt; men det blev også normalt for mig ved andre lejligheder at tage afstand fra programmet og forholde mig ekstremt kritisk til det.

Denne form for vekselvirkning mellem skepsis og ærbødighed genfandt jeg hos debattørerne on-line, der på mange måde også var mærket af programmets kulturelle stigma som lavprestige. Debattøren med pseudonymnavnet *Antonfisk* udtrykker eksempelvis, at:

I forhold til min indstilling til Tv3, så er der jo måske sådan en ideologikonflikt i mig selv, når jeg ser det. Det er jo ikke, altså jeg ser det jo ikke på de præmisser, jeg stiller op, når jeg siger: der er noget galt med Tv3 og det, de, det er underlødigt det hele, men jeg ser det fordi det er underholdende og det er spændende (Antonfisk).

Robinson Ekspeditionens kulturelle placering indgår med andre ord i et større tv-stations- og programhierarki, og som en anden debattør, Line 1, udtrykker: »Det er ikke in, at følge med i Robinson!«.

Oplevelserne her er sammenlignelige med Ib Bondebjergs karakteristik af den unge generation af tv-seere i det seneste tiår:

De forholder sig relativt afslappet og bevidst til nye former som f.eks. reality-tv. De ved godt, at det ikke er den skinbarlige, autentiske virkelighed, men et iscenesat spil med virkeligheden, som fascinerer dem, men som de også kan forholde sig distanceret og kritisk til (Bondebjerg 2001:25)

Men on-line virkeligheden er ikke kun en pseudo-virkelighed, hvor de, der har hang til at debattere, kan være i fred for de mere højkulturelle. Det virtuelt sociale bliver i store træk hjulpet på vej af mediets interaktive form, der giver muligheden for at komme til orde, give sit besyv med, deltage i programkonceptet og således forlænge oplevelsen og dette på en underholdende måde, som debattøren Antonfisk påpeger:

Debatten på Tv3' sider bruger jeg også som en slags underholdning – den virker bare som en slags her og nu underholdning, hvor jeg selv har muligheden for at give bolden op.

Den aktive underholdning

I diskussionsforummet er der ikke noget egentligt merindhold, der skal gå op for de interaktive tv-seere, så det er i høj grad, hvad de selv tager med on-line, der bliver styrende for, hvad der sker.

Det er en slags forlængelse af programmet og det er jo også en slags, skal vi sige det, gi' din mening til kende, ligesom der er i de her avisspalter. Men der er jo mulighed for at diskutere ping-pong med folk hele tiden, jo. Det er ikke ligefrem, det er ikke fordi der kommer en masse konstruktiv ud af det. Det er jo bare med nogen der sidder og dømmer folk meget og der er også bud på hvordan man kunne gøre programmet bedre, hvad man skulle lægge vægt på i sådan et program i stedet, hvordan det skulle sættes sammen og sådan noget (Antonfisk).

Det interaktive engagement bliver altså underholdende i kraft af, at man selv kan finde ud af at

skrive noget sjovt, men også at man gennem sin deltagelse kan være med i noget sjovt. Samtidig bliver mediet også blot en kanal, hvor den måde man hepper hjemme i stuen, nu kan kanaliseres videre til en virtuel gruppe fremfor blot de tilstedeværende i tv-tekstens receptions kontekst. Den medierede kommunikation on-line bliver i lige så høj grad en måde for seeren at give udtryk for fortolkninger af programmet og samtidig henvende sig til personer, som de ikke sidder i stue med, og »det er jo også noget med at piske en stemning op. Man sidder lidt og hepper og så debatten bliver også en slags forlængning af det her med at heppe på de forskellige ...« (Antonfisk).

I forbindelse med at seerne hjemme i stuerne kunne telefonstemme som et led i tv-tekstens forløb, kunne man i forummet ligeledes finde følgende diskussionstråd:

Overskrift: *Hvad f....sker der...*

4/12 kl. 21:29 Spidsen

Hvorfor f..... er det kun personer med 0 som endetal, der kan være med til at stemme om årets vinder af Robinson ... Det er sgu' under al kritik i disse tider ... Hvad er der i vejen med en internet-afstemning???? (ja og jeg ved godt det ikke er alle, der har Internet) – men flere har chancen for at stemme ... Til sidst ... det er sgu' for DÅRLIGT TV3

4/12 kl. 21:30 Antonfisk

Jeps, jeg kan sgu heller ikke ringe ind. Stem på Pia, I der kan!!!

Diskussionstråden her kan læses af alle andre seere on-line, der også selv har mulighed for at skrive indlæg under denne tråd, eller de kan vælge at starte en ny tråd med udgangspunkt i et nyt emne eller fokus. Indlæggene viser desuden tidspunktet for det interaktive seerbidrag, så det er muligt at følge diskussionens fremdrift. Navnene, pseudonymerne, på bidragsyderne er ligeledes angivet, så det er muligt at skelne den ene indlægsyder fra den anden. I det konkrete eksempel her bliver forummet brugt til at påvirke aktiviteter hjemme i stuerne hos de andre interaktive seere, så der er

tale om en form for flermedialt forbrug, der er direkte afledt af tv-teksten. I disse tilfælde bliver indlæggene ytringer, der indeksikalt peger hen mod en helt konkret meningssammenhæng og en tidsmæssig relation til tv-teksten, som derfor betyder, at indlæggene semantisk er knyttet til bestemte hændelser i tv-teksten, hvor indlæggene netop udtrykker en konkret betydningsproduktion i brug.

I andre tilfælde, hvor der foregår aktivitet sideløbende med tv-teksten, bliver reklameblokkene brugt til at skrive indlæg som en form for alternativ til at gå på toilettet, hente kaffe eller snakke med nogen i receptions konteksten. Eller i det hele taget for at være først med en kommentar, idet der on-line hersker konkurrence om at komme først med en fortolkning af programmet.

Den morskabsorienterede fornærmelse

Omdrejningspunktet omkring diskussionsindlæggene on-line som underholdning giver sig overordnet udtryk i en egentlig morskabsorienteret diskurs, hvor det i høj grad gælder om at skrive noget, der er sjovt, og som kan få fremmede on-line kammerater til at trække på smilebåndet. Pseudonymet *Simon* prøver i følgende observation at skabe en god historie i en sammenblanding af tv-programmet og så Robinson Crusoe-myten.

Overskrift: *Ekstra overraskelse*

01/12 kl. 09:37 Simon

Jeg har hørt et rygte om at de resterende på øen, skal møde Fredag og hans kannibalvenner, De bliver spist og kogt i den sorte gryde, og ingen bliver kåret som årets Robinson vinder. Og millioner af seere bliver dybt skuffet!

01/12 kl. 10:28 Antonfisk

Hvilke seere bliver skuffet??? Jeg synes at det kunne være vildt fedt med kannibaler!! Det vil da gøre RE mere spændende! Og så kan man sidde hjemme i stuen og vædde en opvask på om kannibalerne spiser Sonny eller Pia først!!

01/12 kl. 10:36 Lutkaj

Det er ærgeligt at Birger ikke er der, da han ville kunne brødføde en familie i en måned

01/12 kl. 12:54 q

Så er det da godt, at Anton er blevet sendt hjem. Der var jo ikke engang kød på ham til et måltid til en baby. Måske ville en lille hund have haft glæde af de magre ben.

01/12 kl. 15:25 Krycek

Den var god den med Birger. Det fede svin!!☺ Men Sonny vil de nok ikke spise. Han smager af den lort han selv er. Lærke ville brokke sig så meget over at hun skal spises at de bare ville slå hende ihjel og efterlade hende. Pia patter kan de bruge som vandtasker. De hænger så meget at de sikkert kan rumme 10 liter vand per pat. Kim ville de ikke røre med en ildtang. Han lugter for meget af gødning og kolort og hans røde hår ville skræmme dem langt væk. Men før de stikker af vil de kløve rødtoppens hoved med en økse!!!

Der er ikke umiddelbart nogen sund fornuft forbundet med denne tråd, men morsomt og underholdende er den da, hvis man kan bryde koden, hvor man bl.a. tager for givet, at man er bekendt med Birgers overvægt og Antons radmagre figur. At vise sin *Robinson*-kompetence bliver her et afgørende træk og beskrivelsen af fri fantasi som et af kernepunkterne ved debatten bliver yderligere pointeret af debattøren Antonfisk:

Robinson, det er sådan en slags snakkeklub, hvor man generelt diskuterer Robinson men også har det sjovt... Altså meningen er jo at man skal debattere Robinson Ekspeditionen og så er det jo ikke kun diskussion, der kommer også nogle postulater ud om det ene og det andet om folk, og det ender med at man diskuterer hvilke værdier, man skal lægge vægt på, for at man nu skal vente, det er så også en del af diskussionen...noget af

det, det bliver nedrakning og provokationer og så bliver der jo også sjov og ballade ud af det. For folk de skriver nogle ting og så bliver ting drejet og vendt, så det bliver ligesom et, hvad kan man sige, et frikvarter i en skoleklasse, hvor folk de morer sig. (Antonfisk)

At alting bliver 'drejet og vendt' er en form for leg, hvor de interaktive seere gør de mindste detaljer til genstand for et nyt indlæg, der i særlig grad synes at bestå af nedrakning og provokationer.

Fornærmelse som diskurs var en tendens som Tove Arendt Rasmussen også fandt i sin medietnografiske undersøgelse af actionfilm og drengekultur, hvor hun i beskrivelsen af drengenes måde at definere sig selv gennem en rituel spil- og konkurrencebaseret interaktionsform påpeger, at »ethvert emne lader sig anvende, bare det har den rette provokerende effekt på offeret« (Rasmussen 1995:162).

Diskussionsforummet er ligeledes et sted, hvor man skal bevise, at man kan begå sig i *Robinson*-universet, og hvor det bliver muligt at teste sin egen og andres medie- og programkompetencer: altså at man kan gøre opmærksom på sig selv ved både at vise, at man forstår det tv-tekstuelle univers og ved at vise, at man kan har forstået og behersker on-line universets kommunikationsform – fornærmelsens diskurs. Men det er ikke ligegyldigt, i hvilken offentlighed ens kompetencer bliver testet. I og med at TV3 fungerer som kontekstformidler, så lugter den interaktive indsats alt andet lige mere af fisk, end hvis baggrunden havde været de nyhedsgrupper, som bl.a. Baym (2000) og Gotved (2000) har haft fokus på, der ikke bærer det samme mediefænomenale konceptpræg, som TV3's hjemmeside. »Det er også det her med at man er med. Man får selv en slags berømmelse ved at være med på debatten.« (Antonfisk). Diskussionsforummets indlæg bliver netop derfor beregnet på at skulle vække opsigt, så andre synes, det er sjovt, men det spiller også en væsentlig rolle, at TV3 kan blive bekendt med seernes fortolkninger og reaktioner til programuniverset og konceptets rammer. Min tilstedeværelse i forummet har ligeledes været med til at bestyrke »berømmelsen«, altså at debattørerne får en oplevelse af, at nogen rent faktisk interesserer sig for dem.

Virtuel graffiti og æstetisering af egen kommunikation

Umiddelbart kan de mange fornærmende diskussionsindlæg ses i forhold til den underholdende programgenre, der danner den overordnede referenceramme for samtalerne on-line. Men samtidig er det væsentligt at bemærke, at man også i sportsprogrammet *Lige på og sport* (TV2) kunne finde provokerende og fornærmende chat-indlæg. At provokere og vække opsigt er således ikke kun præget af tv-tekstens genre som rammesættende for diskursen, men er ligeledes præget af den virtuelle konteksts konsekvensløse kommunikationsform, der i flere tilfælde medfører en helt særlig jargon; »altså graderne af anstødelighed i de her udtryk er jo forskellig, og noget af det er jo også bare hverdagsslang« (Antonfisk).

Formen i diskussionsforummet sætter 'den virtuelle publicering' i første række. Det betyder en stigende æstetisering af egen kommunikation, hvor tilrettelæggelse af indlæg bliver en måde at præsentere og inkludere sig selv i det virtuelle rum, men også en måde rent æstetisk at gå op i at være på og demonstrere sin sproglige og tv-kulturelle kompetence. Diskussionsindlæg bliver skrevet og redigeret for selvprofileringens skyld og for at tilfredsstille og provokere de mange medkiggere. På den måde må vi nærmere tale om en form for virtuel graffiti end egentlige virtuelle meningsudvekslinger. Der er heller ingen, der nøjagtigt ved, hvad projektet er i diskussionsforummet, og da debattørerne er midt i processen, skaber »det uventede« i forummet således en grobund for spændingen.

... altså det sjove ved Robinsondebatten. Der kan man godt køre sådan nogle associationsstrømme, når man skriver der, så man ender over i noget andet. Det er også morsomt (Antonfisk).

Scernes måde at være underholdningsproducenter på kan sammenlignes med radioprogrammet *Tæskeholdet*, hvor programmets hovedvært Casper Christensen forklarede sin forståelse af programmets popularitet på følgende måde:

Jeg tror, programmet lever af, at folk ikke er klar over, om vores forskellige projekter lykkes eller ej, fordi vi ikke selv er det. Det giver en fed spænding« (Drotner 1999:163-164).

Den form for humor, der gjorde sig gældende hos *Tæskeholdet*, er amerikansk inspireret fra radiovær-

ten Howard Sterns måde at overraske og provokere folk. *Robinson Ekspeditionens* diskussionsforum, hvor det »er lidt halvlatrinært, ha-ha, der går lidt til den, især når man skal rakke ned på nogen man ikke kan li'« (Antonfisk), er på mange måder sammenlignelig med den amerikanske humor. Den særlige amerikanske ladning falder i tråd med fornærmelsens diskurs, hvis ophav kan genfindes i det slangprog, som historisk set er beskrevet i de sortes subkulturer i USA (Labov 1972), og som gennem rapmusikken er blevet udviklet til en særlig offentlig udtryksform. Pointen er, at den rituelle fornærmelse »kan antage en æstetisk og næsten kunstnerisk form« (Rasmussen 1995:165)

De rituelle fornærmelsers fællesskab

I kølvandet på den selvcentrerede virtuelle publicering opstår der over tid en fællesskabslignende kommunikation mellem nogle af debattørerne. Indlæggene bliver i mindre grad virtuel graffiti, men tager form af større gensidighed i diskussionsamtalerne. Som det næste eksempel viser, så begynder de vedholdende debattører at stille ind på hinanden:

Overskrift: *Holder snart weekend*

24/11 kl. 12:22 Anna hestebid

... Så ved i det. Tager på weekend sammen med min datter og min kæreste. Så hvis jeg er på debatsiden er det ikke mig! Og ja – jeg har fået en mail ... på den måde kan vi hvis der skulle sås tvivl om noget ... kontakte hinanden ... jeg tror jeg tjekker mail i weekenden ... men vil nok ikke være på debatsiden ... i hvert fald kun meget lidt hvis jeg endelig kommer!! Vi snakkes ved på mandag, hvor vi atter engang skal se Anton rulle sig ud, og vinde endnu en dyst ... eller 2 ...!! Take care i gamle hivere ...!!

24/11 kl. 12:25 Krummen

I lige måde, hold nu bidslet lige i munden Anna H. og pas godt på kæreste og barn, og glæd dig

nu til mandag, hvor vi alle hepper på den rigtige Robinson, nemlig the snakeman. God weekend

24/11 kl. 12:57 Mona

Ja, god weekend, Anna H. – og go' idé; jeg tror sgu selv jeg tager en lille ferie fra denne her debatside, som ved guderne ikke er, hvad den har været ...

24/11 kl. 13:17 Marc2000

Hav en god weekend Anna! Vi vil savne dig herinde på debatten

Den virtuelle graffiti og fornærmelsens ritualer bliver suppleret med en venligere og mere dialogisk samtaleform, der især fremkommer i kraft af en stigende »sikkerhed« debattørerne imellem:

Måske fordi det på en eller anden måde er fordi, man føler sig lidt personligt knyttet til de andre et eller andet sted. ... Jeg overvejede også selv at få skrevet noget et sted, men så gjorde jeg det ikke, for så tænkte jeg, det virker sku næsten også for dumt, hvis jeg sku, hej jeg holder også weekend. Men jeg ku' godt ha' fundet på det, og jeg ville da nok gøre det i dag, nu hvor jeg sådan er lidt mere med ... det er bare det her med, at man har været nogle stykker, der har Anton-jublet sammen og så ... måske skrevet nogen andre sjove ting sammen, så synes man ligesom det virker forkert, at nogen man har samtalen med over en længere periode, de lige pludselig bare forsvinder helt. (Antonfisk)

Selvom interface design og sproglige henvendelsesformer på Internettet kan skabe en form for sikkerhed og genkendelighed (Hjarvard 1997), så ligger den langt fra tv's måde at reducere kompleksitet gennem typificering og stereotypi. Større fokus på egen handling betyder, at debattørerne on-line selv skal reducere den stigende kompleksitet og selv må skabe en fornøden ontologisk sikkerhed (Giddens 1991) i situationen og dermed selv opnå tillid til persontyperne. Tillidsformen

on-line mellem vedvarende debattører handler over tid om at binde tilliden op på et personligt forhold, som man gennem metakommunikation hele tiden forsøger at (re)konstruere. For de vedvarende debattører er det altså ikke ligeegyldigt, hvem de forskellige debattører er, og de stiller sig derfor ikke til tåls med blot at have tillid til kommunikationen som et diffust mediefænomen eller til anonyme pseudonymer, der blot udfører typiske handle-mønstre. Forpligtelsen overfor den anden i samtalerne synes imidlertid først at fungere over tid i diskussionsforummet.

For at kaste lys over netop denne dimension, så forklarer multimedieforsker Steve Jones med udgangspunkt i James Careys (1989) betragtninger omkring kommunikation som transmission og ritual, hvordan ritualerne omkring udveksling af information giver et tættere forhold mellem cyberspace-aktører frem for det konkrete indhold:

The important element in cyperspatial social relations is the sharing of information. It is not sharing in the sense of the transmission of information that binds communities in cyberspace. It is the ritual sharing of information [...] that pulls it together. (Jones 1998:36)

Selvom underholdende indlæg og virtuel graffiti udgør store dele af diskussionstrådene, hvor det handler om, »hvor meget gylle, jeg kunne fyre af i forummet« (Line 1), så sker der altså en udvikling blandt grupper af deltagere i forummet, hvor selve ritualer omkring at udveksle provokerende og fornærmende indlæg fører til et tættere bånd. Den virtuelle in-gruppe står for størstedelen af alle indlæg, de er meget vedholdende, og over tid får de skabt en tillid til og sikkerhed om hinanden, der gør at en større spontanitet præger deres kommunikation, og hvor selve samværet får betydning.

For at komme til orde i forummet må man først og fremmest bemestre fornærmelsens diskurs, men derudover er der regler for at få accept hos de andre i den virtuelle in-gruppe. Det drejer sig altså om at kunne bemestre indlægsskriveriet på en særlig måde, og derudover bliver det nødvendigt at være vedholdende og aktiv, hvis man gerne vil opnå en synlighed i rummet. Derfor snyder den lethed, der synes at være ved at skrive et indlæg til andre i *Robinson Ekspeditionens* tekstunivers. Det er ikke et forum, hvor man umiddelbart kan luften sine holdninger, fortolkninger og forventninger med andre, men man må gøre dette på en særlig

morsksabsorienteret måde og nærmest gøre sig for-
 tjent til at blive en del af samværet.

Det metakommunikative samvær

Overordnet set er den formidlede kontekst et me-
 takommunikativt univers, hvilket skal findes i, at
 nærværet mellem de interaktive seere kun er sprog-
 ligt skabt, så alle de informationer, de i en fysisk si-
 tuation ville have til rådighed i kommunikationen
 med andre, skal ekspliciteres sprogligt. Med dets
 manglende symbolske ledetråde set i forhold til
 en interpersonel kommunikation svækker mediet
 tilliden til, at de andre interaktive seere nu også er
 dem, de siger, de er, eller at de er stillet ind på det
 samme, som jeg er. De kommunikative forhand-
 linger skal også forstås på flere niveauer. En kom-
 munikation om hvordan situationen on-line skal
 forstås, kommunikation om hvordan tv-teksten
 skal forstås, men især en kommunikation om be-
 tingelserne for de indbyrdes forhold de interaktive
 tv-seere imellem.

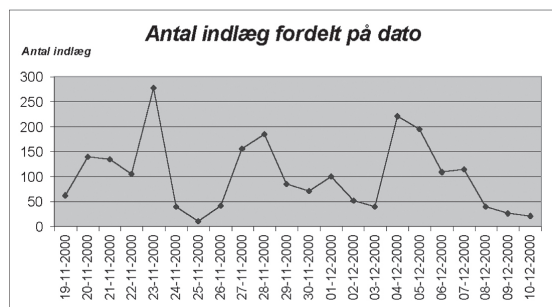
Retningslinjer for, hvordan et personligt såvel
 som et virtuelt forhold skal forløbe, er ikke længere
 forankret i traditioner, men tilhører i stedet de in-
 teraktive seers valg af livsstil. De interaktive seere
 er ikke formidlede typer, men definerer sig selv
 gennem deres aktuelle deltagelse og mediering
 af sociale relationer, og det betyder, at forholdet
 mellem debattørerne ofte må forhandles på plads.
 På grund af pseudonymnavne og mulighed for at
 andre skriver indlæg i ens navn, må der findes
 metoder til at checke afsenders troværdighed. Her
 får det betydning, at mediet fastholder de skrevne
 indlæg, altså at man har adgang til forskellige
 debattørers optrædener i forskellige tråde, for på
 den måde skabes en egentlig virtuel identitet, som
 det eksempelvis kommer til udtryk hos denne
 debattør, der er kommet i tvivl omkring et ind-
 lægs vederhæftighed og sandhedsværdi. »Har du
 skrevet: »Experimentet er slut.« [et indlæg] Eller
 er dit navn også blevet hugget? Det ligner nemlig
 ikke dig« (q).

Selvom det naturligvis er en vigtig pointe, at
 selve forberedelsen af et tekstuel indlæg i en dis-
 kussionstråd er en form for backstage til det ind-
 læg, der i sidste ende bliver sendt, så bliver mediets
 fastholdelse af forskellige frontstage optrædener i
 en diskussionstråd en form for virtuel backstage
 til debattørernes optrædener i nye tråde. Således

har lurkere og andre seere on-line mulighed for
 at få, hvad Meyrowitz kalder et sidestage-view
 (Meyrowitz 1985) af personens præsentationer
 on-line. Måden at bruge det skrevne sprog på og
 sammenligningen af sprogbrug bliver derfor et
 elektronisk kendetegn, hvor de tekstuelle bidrag
 helst skal passe ind i en Roman Jakobsensk form
 for individuelle syntagmer, hvor konsistente valg
 af ord, begreber og grammatiske tegn fra deres
 respektive paradigmer skaber en sikkerhed for de
 andre debattører. Dette »troværdighedsproblem«
 er således med til at forøge metakommunika-
 tionen, og den kan ses i tråd med den kroniske
 skepticisme (Giddens 1994), hvor hverdagens ube-
 tvivelige lethed konstant bliver sat på en prøve af
 især medierede erfaringer. Troværdigheden bliver
 i diskussionsforummet specielt problematiseret i
 takt med, at nye programinformationer og per-
 sonlige indlæg kommer til samtidig med, at gamle
 informationer vendes og drejes.

Seerfænomenet eller personlig kommunikation

Selvom mit ærinde har været at forstå det virtuelt
 sociale blandt de interaktive *Robinson*-seere, så er
 jeg alligevel pikeret af, hvad det egentlig er for en
 størrelse, vi taler om. Det har jeg forsøgt at få et
 indblik i ved at kigge på mit empiriske materiale,
 der er let tilgængelig og fastholdt on-line, som dis-
 kussionsfora-data så belejligt er. Således udskrev
 jeg 3 ugers indlægsskriverier, hvor der var blevet
 skrevet 2175 indlæg fordelt på 226 pseudonym-
 navne. Udfra antallet af indlæg per dag viser ta-
 bellen nedenfor aktiviteten i diskussionsforummet
 i en forløbsstruktur.

Tabel nr. 1: Antal indlæg fordelt på dato

Tabellen giver en indikation af, at debattørernes
 kommunikation knytter an til den fælles interesse
 i tv-teksten, for som det kan ses i tabellen, så falder

antallet af indlæg nogle dage efter programmet har været sendt henholdsvis mandag d. 20. og 27. november samt 4. december, og omfanget af indlæg falder markant i weekenderne. Den rytme finder man også hos min informant:

Den [debatten] har også lidt sit eget liv. Mandag der, hvor der ledes op til programmet, sådan inden og så lige efter programmet, hvor der også er meget gang i den. Og så kommer der selvfølgelig dem, der ikke har adgang til computere hjemme, de kommer så på måske, når de er i skole eller på arbejde tirsdag. Det er interessant at se og så kan det være det sådan dør hen midt på ugen, for der har man ligesom fået fyret alt krudtet af, og så er der nogen der begynder at lave en optakt til næste afsnit, og så kan det godt være det står lidt stille i weekenden inden, og nogen de tager jo på weekend, så det bliver jo sådan lidt dødt, men det er meget sjovt at se at debatten ligesom har sit eget liv, sådan en uge-cyklus (Antonfisk).

Der synes altså at være en helt naturlig interesse for at deltage i gruppen i forlængelse af tv-udsendelsen om mandagen, og uden at forholde mig til den konkrete demografi, sender det et signal om, hvem brugerne er, i og med at on-line aktiviteterne sker i forlængelse af enten uddannelse eller anden mulighed for at have adgang til en computer, som Q udtrykker det til gruppen: »Jeg går nemlig også på weekend, har nemlig kun adgang til computer på hverdage.« Vi kan også konstatere en engangsbrug af pseudonymer, hvilket falder godt i tråd med lysten til den virtuelle graffiti-skrivning. Det betyder på den ene side, at antallet af pseudonymer, der kun har skrevet få indlæg, stiger, men på den anden side kan vi konstatere, at diskussionsforummets 226 navne ikke nødvendigvis er lig med 226 ivrigt konverserende seere. 10 debattører står helt konkret for 56% af alle indlæg, der blev skrevet i den optalte periode. Det drejer sig i virkeligheden om, at aldrig har så få skrevet så mange gange om så meget til så få om, hvad der udefra set virker til at handle om så lidt. For nærværende mener jeg ikke, at seernes on-line kommunikation kan tilskrives status som et egentlig seerfænomen. Interaktivt tv-engagement? Ja! Seerfænomen? Nej!

Afslutning

Der synes stadig lang vej endnu, før det bliver naturligt, at samvær med andre omkring og i et

tv-program bliver suppleret med deltagelse og personlig kommunikationskunst i et interaktivt medieret forum. Vi må ligeledes erkende, at det er en særlig gruppe af seere, der søger aktiviteter on-line, nemlig unge seere, som er storforbrugere af on-line fora og virtuelle interessefællesskaber, og flere ungdomsprogrammer arbejder med flermediale koncepter netop for at tilfredsstille denne målgruppes behov for at komme til orde på en del af skærmens »real estate«³.

Udover seernes meget forskellige medieteknologiske kompetencer, så vil der på genre- og samtaleniveau være problemer med at inddrage seernes kommunikation som en del af tv-teksten. I TV2's forsøg på at forene seerproduceret indhold fra chatten med det tilrettelagte sportsprogram, handler det især om rammesætning og forventninger til kommunikationen. Når vi får kaffen galt i halsen over »ANJA ANDERSEN ER LEBBE« i *Lige på og sport*, er det fordi, at et sådant udsagn bryder katastrofalt med de høflighedsregler, som ellers kendetegner sportsprogrammets samtaleform. Fornærmelsens diskurs i *Robinson Ekspeditionens* on-line forum er formodentlig heller ikke velegnet til tv udfra en mere traditionel forestilling om massekommunikationens nivellerede univers, der hovedsageligt stræber efter at være i ganghøjde med den jævne seer. Samtidig er høflighedsprincipper i samtaler og en naiv 'goffmannsk' tro på, at vi alle er pæne borgere, blevet alvorligt flosset i kanterne med reality-tv. Når *Robinson Ekspeditionen* i sin tv-tekst fremstiller en 'Hade Hanne' og en 'Klamme Erik'⁴, der både på tv og på forsiden af *Ekstra Bladet* taber ansigt, så er der vel ingen grund til at tro, at seernes indlæg on-line ikke fortsætter i samme fornærmelsens diskurs og således skaber deres egen 'Møgsæk Pia'.

Men spørgsmålet om det vil forskrække mere end gavne at lade den jævne tv-seer i sit nivellerede og tv-virkelige univers blive udsat for den virtuelle graffiti, eller om det går hen og bliver lidt for meget reality, venter stadig på at blive besvaret. Der er således al mulig grund til med udgangspunkt i Internettet og nye medieteknologier at fortsætte undersøgelser af @-generationens tv-former og seernes interaktive væren i tv-verden, hvor unge brugere kan producere og afkode provokerende 'one-liners' fyldt med forkortelser, mens en mere prosaisk del af befolkningen stadig hælder til en længerevarende og taktfuld kaminpassiar.

Noter

- 1 Kirsten Drotner (Drotner 1993) definerer et meget snævert perspektiv på medietnografien, der for det første må tage udgangspunkt i en bestemt gruppe mennesker snarere end et bestemt medie, og herudfra kan man så belyse, hvordan medier indgår i hverdagens symbolske betydningsreservoir. Dette punkt ved det etnografiske ideal har i forhold til receptionsforskning endvidere ført til en større debat (Rasmussen 1993, Schröder 1993b), hvor især medieforsker Kim Schröder har ført an i kampen for, at det fælles fodslaw i medieforskningens erkendelsesinteresse må tage udgangspunkt i medierne selv (Schröder 1993b, 2000). I forhold til de nye medieteknologier og digitale kontekster har Christine Hine med sin bog *Virtual Ethnography* (Hine 2000) endnu engang taget fat i, hvad der er medietnografis genstandsfelt og metodiske omdrejningspunkt. Den norske mediesociolog Terje Rasmussen (Rasmussen 1999) opfordrer i denne forbindelse til at kombinere traditionelle tilgange til medieforskning med en nøgtern tilgang til cyberspace som empirisk genstandsfelt.
- 2 Mit 'ophold' og deltagende observation i diskussionsforummet er blevet suppleret med korte e-mail udvekslinger med en større gruppe af forskellige debattører. I forbindelse med min kvantificering af materialet, hvor jeg har talt, hvor mange og hvilke pseudonymer der har skrevet indlæg, har Antonfisk været en af de mest ivrige debattører. Jeg har derfor personligt mødt ham og foretaget et dybdegående kvalitativt interview og har brugt ham som velinformeret informant.
- 3 På NRK har man i programmet *Sone 2* kunnet se denne tendens, idet bunden af tv-skærmen er blevet brugt til personlige chat- og SMS-meddelelser. Nye programkoncepter i Danmark har i foråret 2002 ført tankerne herfra videre, hvilket kan ses i DR's ungdomsprogram *Boogie tv* og TVDanmark 2's Big Brother spin off *Jill og Lars uden filter*.
- 4 Hanne og Erik er personer, der begge har været deltager i *Robinson Ekspeditionen*, henholdsvis i 1998 og i 1999. Beskyldninger mod Hanne om bagtaleri og falskhed gav hende tilnavnet 'Hade Hanne'. Erik blev af en yngre deltager i ekspeditionen beskyldt for at have gjort tilnærmelser. På grund af sin høje alder blev han derfor døbt 'Klamme Erik', der skulle konnotere, at han var en gammel gris.

Litteratur

- Baym, Nancy K. (2000): *Tune In, Log on: Soaps, Fandom and online-community*; SAGE Publications
- Bondebjerg, Ib (2001): «Den medialiserede virkelighed – reality-tv og dokumentariske traditioner», in *EKKO – film og mediepedagogisk tidsskrift*, nr. 8, maj 2001, Foreningen til udgivelse af EKKO
- Bordewijk, Jan L. & Ben van Kaam (1986): »Towards a new classification of TeleInformation Services«, in *Intermedia 14*, nr. 1.

- Carey, James (1989): *Communication as Culture*, Routledge
- Christensen, Lars H. (2001): *De virtuelt sociale tv-seere – observationsundersøgelse af en interaktiv seergruppe*, Kandidatafhandling fra Kommunikationsstudiet ved Aalborg Universitet
- Drotner, Kirsten (1993): »Medietnografiske problemstillinger – en oversigt«, in *MedieKultur 21*, SMID
- Drotner, Kirsten (1999): *Unge, medier og modernitet*, Borgen
- Giddens, Anthony (1990): *Modernitetens konsekvenser*, København: Hans Reitzels Forlag
- Giddens, Anthony (1991) *Modernitet og selvidentitet*; København: Hans Reitzels Forlag
- Giddens, Anthony; Ulrich Beck samt Scott Lash (1994): *Reflexive Modernization*, Cambridge Polity Press
- Goffman, Erving (1959): *The Presentation of self in everyday life*, Doubleday
- Goffman, Erving (1967): *Interaction Ritual*, Pantheon Books
- Gotved, Stine (1999): *Cybersociologi – det samme på en anden måde-*; Ph.d.-afhandling, Sociologisk Institut, Københavns Universitet, udskrift fra netpublikation.
- Hine, Christine (2000): *Virtual Ethnography*, SAGE Publications
- Hjarvard, Stig (1997): »Simulerede Samtaler«, in *MedieKultur nr. 26*, SMID
- Hjarvard, Stig (1999): »Politik som mediemontage«, in *Den demokratiske udfordring*, Jørgen Goul Andersen (red.), København: Hans Reitzels forlag
- Hjarvard, Stig (2001): »Reality-tv: Virkelighedens teater«, in *Tid og Tendenser nr. 4*
- Jones, Steven G. (1998): *Cybersociety 2.0 revisiting computer-mediated communication and community* (ed. Steven G. Jones), London: SAGE
- Labov, William (1972): »Rituals for Ritual Insults«, in *Studies in Social Interaction*, D. Sudnow (red.), Free Press
- Meyrowitz, Joshua (1985): *No Sense of Place – The impact of electronic media on social behavior*, New York: Oxford University Press
- Rasmussen, Tove Arendt (1993): »Medietnografi og kvalitativ metode«, in *MedieKultur 21*, SMID
- Rasmussen, Tove Arendt (1995): *Actionfilm og Drengekultur*, 2. udgave, Aalborg Universitet
- Rasmussen, Terje (1999): »New Media Change«, in *Interactive Television*, Jens F. Jensen og Cathy Toscan (red.), Aalborg University Press
- Schröder, Kim et al. (1993a): *Når danskere ser tv*, Samfundslitteratur
- Schröder, Kim (1993b): »Den etnografiske bølge og receptionsforskningen«, in *MedieKultur 21*, SMID
- Schröder, Kim (2000): »Pionerdagene er forbi ! Hvor går receptionsforskningen hen?«, in *MedieKultur 31*, SMID
- Watson, Nessim (1997): »Why we argue about virtual community«, in *Virtual Culture – identity & communication in cybersociety*, Steven G. Jones (red.), London: SAGE

Lars Holmgaard Christensen er Ph.D.-studerende på Institut for Kommunikation ved Aalborg Universitet.